

ข่าวประจำวันพุธที่ 25 พฤษภาคม 2559

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

คำตอบจากภูเขาเกลือโปแตช

ผมเขียนเรื่อง “เหมืองโปแตชอีสาน จะเอาภูเขาเกลือไปไว้ที่ไหน” ปลายเดือนเมษายนที่ผ่านมา เป็นห่วงน้ำเค็มจากการทำแร่ และภูเขาเกลือที่เหลือจากการทำแร่ ก็มีคำชี้แจงจาก คุณเปรมชัย กรรณสูต ประธานกรรมการบริหาร บริษัท เอเชีย แปซิฟิค โปแตช คอร์ปอเรชั่น จำกัด ผู้ดำเนินการ โครงการเหมืองแร่โปแตช จังหวัดอุดรธานี ส่งมาชี้แจงถึงมาตรการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับของเสียของโครงการ “น้ำเค็ม” และ “หางเกลือ” ที่เกิดจากการแต่งแร่ ผมขอคัดเอาที่สำคัญมาลงให้อ่านก็แล้วกันนะครับ

คุณเปรมชัย ชี้แจงว่า โครงการนี้ดำเนินการเป็น 4 มิติ คือ มิติด้านวิศวกรรมทำเหมืองใต้ดิน ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมาตรฐานเดียวกับต่างประเทศ มิติด้านมาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม บริษัทจะดำเนินการตามมาตรการที่ได้รับอนุมัติจากคณะผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

มิติด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้โครงการอยู่ร่วมกับชุมชนอย่างยั่งยืน บริษัทได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนประเภทต่างๆ 8 กองทุน วงเงิน 3,100 ล้านบาท เพื่อแบ่งปันประโยชน์ให้กับประชาชนและชุมชนในเขตพื้นที่ประทานบัตร เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ การศึกษา และวัฒนธรรม

มิติด้านสังคมและการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ ตัวแทนผู้มีส่วนได้เสีย ที่คัดเลือกจากหมู่บ้านละ 2 คน รวม 89 คน ให้มีส่วนร่วม กับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในการกำกับ ตรวจสอบการทำเหมือง ให้เป็นไปตามมาตรการต่างๆที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

มาตรการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนที่เป็น “น้ำเค็ม” หรือ “น้ำเกลือ” ที่เกิดจากกระบวนการแต่งแร่ “น้ำจืด” ที่ใช้ในการลอยแร่เพื่อแยกแม่ปุ๋ยโปแตชออกจากแร่ที่ขุดขึ้นมาจากเหมืองใต้ดินจะกลายเป็นน้ำเค็ม ซึ่งจะถูกส่งไปต้มระเหย เพื่อนำน้ำจืดที่ได้จากการระเหยกลับคืนมาใช้หมุนเวียนในกระบวนการผลิต ส่วน น้ำเกลือเข้มข้น ที่เหลือจากการต้มระเหย จะนำมาเก็บไว้ในบ่อเก็บน้ำเกลือเข้มข้น และเพื่อใช้น้ำเกลือเข้มข้นจากบ่อนี้มาผสมหางแร่ เพื่อทำการถมกลับไปยังช่องว่างในเหมืองใต้ดินต่อไป

“หางเกลือ” หรือ “หางแร่” ที่เหลือจากการแยกแร่โปแตชออกไป ซึ่งมีความชื้นประมาณร้อยละ 13 จะถูกลำเลียงด้วยสายพานลำเลียงแบบปิด ไปกองเก็บในพื้นที่เก็บกองหางแร่ ที่มีการออกแบบและจัดการอย่างถูกต้องในพื้นที่ป้องกันเฉพาะ 144 ไร่ ซึ่งพื้นที่เก็บกองหางแร่นี้ ได้มีการออกแบบเพื่อป้องกันการปนเปื้อนของน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน และพื้นดิน ด้วยการปูพื้นบ่อด้วยพลาสติกความหนาแน่นสูง (HDPE) หนา 2.5

ชม. ซึ่งป้องกันการรั่วไหลของน้ำเกลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระหว่างชั้นทั้งสอง ติดตั้งระบบเฝ้าระวังการรั่วไหลของน้ำเกลือเอาไว้ด้วย

ส่วนการจัดการ กองหางแร่ จะตกแต่งเป็นกองชั้นบันได สูงขึ้นไปชั้นละ 4 เมตร และกองหางแร่นี้จะมีความสูงที่สุดไม่เกิน 27 เมตร ในปีที่ 5 ของการผลิตแร่ หางแร่ทั้งหมดจะถูกนำมาใช้ในกระบวนการถมกลับ เพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้กับช่องว่างใต้ดิน ที่ผ่านการทำเหมืองไปแล้วจนหมด เมื่อถึงปีสุดท้ายของประทานบัตร กองหางแร่ที่มีสภาพเป็นเกลือที่เปียกน้ำ จะเกาะกันเป็นผลึกเกลือ และน้ำบางส่วนจะระเหยออกไป ทำให้มีสภาพเป็นก้อนแข็ง จึงไม่ก่อให้เกิดฝุ่นแต่ประการใด

เหมืองของโครงการ เป็นการทำเหมืองใต้ดินที่มีความลึกประมาณ 350 เมตร มีการลำเลียงแร่ดิบจากใต้ดินด้วยสายพานแบบปิด และมีการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อมบนผิวดิน โรงแต่งแร่ กองหางแร่ และบ่อน้ำเกลืออย่างมีประสิทธิภาพ จึงสามารถป้องกันไม่ให้เกิดการรั่วไหลของน้ำเค็ม หรือหางแร่ไปสู่ผิวดิน หรือน้ำผิวดิน ตลอดจนน้ำใต้ดินในพื้นที่ทำเหมือง ประชาชนในพื้นที่ยังคงใช้ประโยชน์บนผิวดินในการทำมาหากิน และการเกษตรได้ตามปกติ

อ่านคำชี้แจงแล้วก็มีมาตรการป้องกันรัดกุมดีครับ ที่สำคัญ ประชาชนในพื้นที่ ต้องเข้มแข็งในการตรวจสอบ จะได้ไม่ต้องเดือดร้อนมาร้องที่หลัง

“ลม เปลี่ยนทิศ”

เตือนใจคนปลูกมันหว่านหยด

วันจันทร์ที่ผ่านมา คุณชาติชาย ศิริพัฒน์ เพื่อนร่วมชายคาหน้าเกษตร หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ นำเสนอบทความเรื่อง “น้ำหยดกับโรคมันฯ ความจริง...ที่ต้องปฏิเสธ” เนื้อหาสาระเป็นอย่างไร ไม่ขอพูดถึง

วันนี้ สะ-เล-เต จะขอมองข้ามไปอีกข้อต่อ ให้ความรู้แก่เกษตรกร ผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ใช้ น้ำหยด ให้รอดพ้นปัญหาไส้เดือนฝอย ทำรากมันสำปะหลังเป็นปุ่มปม มันฯไม่ออกหัว

ก่อนอื่นต้องบอกว่า...อย่าเพิ่งตื่นตูม ไปโทษว่าระบบน้ำหยดไม่ดี แล้วไปรี้อทั้งเลิกใช้ เพราะการใช้น้ำหยดในไร่มันสำปะหลัง ไม่ได้มีปัญหาในทุกพื้นที่... การใช้ระบบน้ำหยดจะไม่มีปัญหาเลย ถ้าดินในแปลงปลูกไม่มีเชื้อไส้เดือนฝอย ถ้าใช้ระบบน้ำหยด อยากรู้ว่าดินในแปลงปลูกของตัวเองมีเชื้อไส้เดือนฝอยหรือไม่ วิธีสังเกตง่ายๆ ถ้าปลูกมาแล้ว 3-4 เดือน ให้ลองถอนต้นขึ้นมาดู ถ้ารากมีปุ่มปมคล้ายรากต้นถั่ว และมีรากเล็กๆ เต็มไปหมด มันฯ ไม่มีหัว นั่นแสดงว่าพื้นที่ของเรามีเชื้อไส้เดือนฝอยแฝงอยู่

อย่าเสียเวลารอปาฏิหาริย์ว่ามันจะออกหัวได้ ให้รอถอนทิ้งไปทั้งหมด แล้วลงปลูกใหม่...เปลี่ยนมาปลูก พันธุ์ 72 เพราะเป็นพันธุ์ที่ทนต่อโรคไส้เดือนฝอย แต่ก่อนพันธุ์อาจจะหายากหน่อย เนื่องจากหลายปีที่ผ่านมา เกษตรกรไม่ค่อยนิยมปลูก ด้วยอ่อนแอต่อเพลี้ยแป้งสีชมพู แต่สามารถแก้ปัญหาด้วยการแช่ท่อนพันธุ์ด้วย น้ำยาป้องกันเพลี้ยแป้งก่อนปลูก แต่ถ้าคิดว่า พอแล้ว ไม่เอาแล้วมันฯ จะปลูกอย่างอื่นแทน...ถ้าจะปลูกพืช ปรับปรุงดิน แนะนำให้ปลูก ปอเทือง เพราะไส้เดือนฝอยไม่พินัยกลืนรากปอเทือง....แต่ถ้าต้องการจะปลูกพืชทำ เงิน เอาระบบน้ำหยดมาใช้ปลูกดาวเรือง เก็บดอกขายจะดียิ่งนัก เพราะเป็นพืชอีกชนิดที่ไส้เดือนฝอยไม่ชอบ หรือจะเอาน้ำหยดไปใช้กับพืชอย่างอื่น ที่ทำเงินได้ดีกว่าและเร็วกว่ามันสำปะหลัง จะยิ่งน่าสนใจ...แต่ มะเขือเทศ พริก และพืชตระกูลถั่ว ต้องมองข้าม เพราะไส้เดือนฝอยชอบชอบ

ส่วนจะปลูกพืชอะไรที่เหมาะสมและทำเงินได้ดี นอกจากจะต้องดูตลาดในพื้นที่ก่อนว่ามีความต้องการอะไร...ควรปรึกษาเจ้าหน้าที่เกษตรผู้มีหน้าที่ให้ความรู้เกษตรกรว่า พืชชนิดไหน พอจะสู้กับไส้เดือนฝอยที่มา กัดกินรากพืชได้

สะ-เล-เต

มะนาวในกระถาง ปลูกยังไงให้ลูกดก

มะนาวแพง ชื่อพันธุ์มาปลูกที่บ้าน พื้นที่มีจำกัดต้องปลูกในกระถาง จนแล้วจนรอดไม่เคยได้ลูก...เป็น ปัญหาที่หลายคนพบเจอ วันนี้อดีตข้าราชการเกษียณ มีเคล็ดลับปลูกในกระถางให้ลูกดก

“หลังจากเกษียณใช้เวลาว่างทดลองปลูกมะนาวในกระถาง กว่าจะได้สูตรที่ลงตัว ต้องใช้เวลาถึง 7 ปี ถึง จะรู้เรื่องวิธีการ สูตรปุ๋ย การป้องกันแมลง การทำนอกฤดู รวมถึงเรื่องพันธุ์มะนาว ต้องใช้แป้นพิจิตร เพราะทำ นอกฤดูติดลูกง่าย ผลดกใหญ่ ระบบรากแข็งแรง ทนต่อโรคแคงเกอร์และแมลงมากกว่าพันธุ์อื่น”

วิธีการปลูก อ.ประเวศ แสงเพชร อดีตข้าราชการกรมวิชาการเกษตร แนะนำต้องการบังคับนอกฤดู ควรใช้กระถาง 15-18 นิ้ว เพื่อให้รากเดินสะดวก วัสดุใช้ปลูก ดินร่วน 3 ส่วน กากมะพร้าว 1 ส่วน ผสมปุ๋ยคอก เล็กน้อย ...ที่สำคัญตอนลงกิ่งพันธุ์มะนาวในกระถาง ต้องมีไม้หรือเสาค้ำ ป้องกันต้นล้ม เมื่อลงกิ่งตอนแล้ว โรย ปุ๋ยสูตรเสมอ 15-15-15 อัตรา 1 ช้อนโต๊ะ ให้ทั่ว รดน้ำวันละครึ่ง ไม้ที่วันเมื่อต้นมะนาวตั้งตัวได้ จะเริ่มผลิใบอ่อน ให้ปุ๋ยเดือนละครึ่ง จนต้นอายุครบ 3 เดือน จากนั้นเปลี่ยนมาให้ 15 วันครั้ง จนกว่าจะถึงเวลาทำผลนอก ฤดู หากมะนาวออกดอกช่วงที่ต้นอายุยังไม่ครบ 1 ปี ให้เด็ดดอกทิ้งเพื่อให้ได้ต้นสมบูรณ์ที่สุด

อ.ประเวศ ย้ำ ใบอ่อนสำคัญมาก เพราะถือเป็นตัวชี้วัดว่าต้นสมบูรณ์หรือไม่ แถมใบอ่อนยังเป็นอาหาร โปรตของแมลง ฉะนั้น ตั้งแต่เริ่มปลูก ต้องป้องกันแมลง...ใช้ยาเส้นครึ่งถุงแช่น้ำสะอาด 1 ลิตร ทิ้งไว้ 3 ชม. กรองเอาแต่น้ำ เติมหেলাขาว 2 ฝา เขย่าให้เข้ากัน ใส่พ็อกก็ฉีดให้ทั่วต้น 2-3 ครั้ง ที่เหลือเก็บไว้ฉีดเมื่อพบ แมลงรบกวน เมื่อต้นอายุครบ 1 ปี ให้ตอนกิ่งสมบูรณ์เก็บไว้เป็นพันธุ์ พร้อมตัดแต่งทรงพุ่ม ทารอยแผลที่ตัด แต่งด้วยปูนแดงหรือน้ำมัน เพื่อป้องกันเชื้อรา บำรุงต้นให้สมบูรณ์ การบังคับให้ออกผลนอกฤดู...ให้เริ่มทิ้งด น้ำในเดือนตุลาคม เพื่อบังคับให้มะนาวออกผลทันเก็บในเดือนเมษายน ช่วงที่มะนาวแพง งดการให้น้ำราว 1-2 สัปดาห์ คลุมต้นด้วยวัสดุใส่ป้องกันฝนหลงฤดู เมื่อเห็นใบเริ่มม้วนกรอบ จึงเปิดพลาสติก ออก โรยปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 1 ช้อนโต๊ะ ห่างโคนต้นเล็กน้อย แล้วรดน้ำ และปรับเปลี่ยนกลับมารดน้ำวัน ละครึ่งเหมือนเดิม แต่หากร้อนจัดให้รดวันละ 2 ครั้ง เช้า-เย็น และควรรหาอะไรมาพรางแสงแดดให้ต้นมะนาว ด้วยจะยิ่งดี....ภายใน 7 วัน ต้นมะนาวจะเริ่มออกดอกให้เห็น

ช่วงนี้รดน้ำให้สม่ำเสมอ เปลี่ยนให้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ตามสูตรเดิมอีกครั้ง หรือสูตร 13-13-21 ก็ได้ ที่ สำคัญต้องควบคุมแมลงตามขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้น ทำเพียงเท่านี้ก็จะได้มะนาวลูกดกในเดือนเมษายน... อยากรู้ลึก รู้จริงมากกว่านี้ สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ 08-1624-0684

“เสือกระดาษ”อวสาน“เอทีเอ็ม”

รพท.ทำได้แค่แจกค่าธรรมเนียม-ค่าเปลี่ยนบัตรชิป

“แบงก์ชาติ” แจกค่าเปลี่ยนบัตรเอทีเอ็ม-เดบิตแถบแม่เหล็กเดิม เป็นบัตรชิป พบธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ ดีเนินไม่มีบริการบัตรเอทีเอ็มแล้ว ลูกค้าต้องไปใช้บัตรเดบิตแทน ขณะที่ค่าเปลี่ยนบัตร มีทั้งฟรี ฟรีแบบมีกำหนดเวลา และเสียเงินค่าธรรมเนียม รายปี 200 บาท แต่มีหลายแบงก์ที่ขอขึ้นเป็น 300 บาทเช่นกัน

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า เว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย (รพท.) ได้แจ้งอัตราค่าธรรมเนียมบัตรเอทีเอ็ม และบัตรเดบิต แบบชิปเปรียบเทียบของระบบธนาคารในประเทศไทย ล่าสุด ณ วันที่ 23 พ.ค.ที่ผ่านมา โดยในส่วนของบัตรเอทีเอ็มแบบชิปนั้น ธนาคารพาณิชย์ของไทยส่วนใหญ่แจ้งยกเลิกการให้บริการ หรือไม่มีบัตรเอทีเอ็มอีกต่อไป จะเปลี่ยนไปให้บริการบัตรเดบิตแบบชิปเท่านั้น ซึ่งมีค่าธรรมเนียมรายปีที่สูงกว่าบัตรเอทีเอ็มธรรมดา

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีเพียง 4 ธนาคารขนาดเล็กเท่านั้น ที่ยังมีให้บริการ โดย 3 ธนาคารแรก คือ ธนาคารทีสโก้ จำกัด (มหาชน) ธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยเครดิต เพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน) โดยคิดค่าเปลี่ยนบัตรแถบแม่เหล็กเดิมเป็นบัตรเอทีเอ็มแบบชิป และหรือค่าแรกเข้า 100 บาทต่อบัตร และคิดค่าธรรมเนียมรายปี 100 บาท ขณะที่ธนาคารซีที แบงก์ เอ็น.เอ.ไม่คิดค่าแรกเข้า เปลี่ยนบัตร และไม่มีค่าธรรมเนียมรายปี

สำหรับธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ มี 3 ธนาคารที่ยังให้บริการบัตรเอทีเอ็มแบบชิป คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยคิดค่าเปลี่ยนบัตร และหรือค่าแรกเข้า 100 บาทต่อบัตร และคิดค่าธรรมเนียมรายปี 100 บาท ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย คิดค่าเปลี่ยนบัตร และหรือค่าแรกเข้า 50 บาทต่อบัตร และคิดค่าธรรมเนียมรายปี 100 บาท และธนาคารอาคารสงเคราะห์ไม่คิดค่าแรกเข้า เปลี่ยนบัตร และค่าธรรมเนียมรายปี

ส่วนค่าเปลี่ยนบัตรแถบแม่เหล็กเป็นบัตรเดบิตแบบชิปนั้น ธนาคารพาณิชย์ไทยเกือบทุกธนาคารแจ้งว่ามีบัตรเดบิตแบบมีชิปให้บริการลูกค้า และช่วงแรกบางธนาคารมีโปรโมชั่นในการเปลี่ยนบัตรฟรี หรือลดค่าธรรมเนียมรายปีเป็นกรณีพิเศษ ขณะที่บางธนาคารคิดค่าเปลี่ยนบัตร และค่าธรรมเนียมทันที และมีบางธนาคารมีการปรับค่าธรรมเนียมบัตรเดบิตมีชิปสูงขึ้นกว่าบัตรชิปที่เป็นแถบแม่เหล็กเดิม โดยเว็บไซต์ รพท.ได้แจ้งรายละเอียดสำหรับกรณีบัตรเดบิตมีชิป แบบธรรมดา ไม่มีสิทธิพิเศษ หรือพ่วงประกัน ดังนี้

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ไม่คิดค่าธรรมเนียมการเปลี่ยนบัตรแม่เหล็กเป็นบัตรชิป และจนถึงวันที่ 30 มิ.ย.59 ลดค่าธรรมเนียมให้เป็นพิเศษโดยเก็บในราคาเดิมคือ 200 บาท แต่หลังจากนั้นจะเพิ่มค่าธรรมเนียมเป็น 300 บาทต่อปี ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) คิดค่าเปลี่ยนบัตร และหรือค่าแรกเข้า 100 บาทต่อบัตร และคิดค่าธรรมเนียมรายปี 200 บาท ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ไม่คิดค่าธรรมเนียมเปลี่ยนบัตรแม่เหล็กเป็นบัตรชิปไปจนถึงวันที่ 31 ก.ค.59 หลังจากนั้นก็มีค่าเปลี่ยนบัตร 100 บาท และคิดค่าธรรมเนียมเพิ่มเป็น 300 บาทต่อปี

ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ไม่คิดค่าธรรมเนียมการเปลี่ยนบัตรเป็นบัตรชิป และขอคืนค่าธรรมเนียมรายปีบัตรเก่าได้ตามระยะเวลาที่ไม่ได้ใช้ คิดค่าธรรมเนียมรายปี 200 บาท ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) คิดค่าเปลี่ยนบัตร 100 บาทต่อบัตร กรณีออกบัตรต่างสาขาคิดเพิ่ม 30 บาทต่อบัตร คิดค่าธรรมเนียมรายปี 200 บาท ธนาคารธนชาตไม่คิดค่าธรรมเนียมเปลี่ยนบัตรถึงวันที่ 31 ก.ค.59 จากนั้นมีค่าเปลี่ยนบัตร 100 บาท คิดค่าธรรมเนียม 200 บาทต่อปี ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) คิดค่าเปลี่ยนบัตร 200 บาท แต่ไม่คิดค่าธรรมเนียมรายปี

ธนาคารซีไอเอ็มบีไทย จำกัด (มหาชน) ไม่คิดค่าธรรมเนียมการเปลี่ยนบัตรแม่เหล็กเป็นบัตรชิปไปจนถึงวันที่ 31 ก.ค.59 หลังจากนั้นก็มีค่าเปลี่ยนบัตร 100 บาท คิดค่าธรรมเนียม 200 บาทต่อปี ธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน) คิดค่าเปลี่ยนบัตร และหรือค่าแรกเข้า 100 บาทต่อบัตร และคิดค่าธรรมเนียมรายปี 300 บาท ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด (ไทย) จำกัด (มหาชน) คิดค่าเปลี่ยนบัตร 100 บาท ค่าธรรมเนียมรายปี 250 บาท

ธนาคารไอซีบีซี (ไทย) จำกัด (มหาชน) ไม่คิดค่าธรรมเนียมการเปลี่ยนบัตรเป็นบัตรชิป คิดค่าธรรมเนียม 100-200 บาทต่อปี ธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน) ไม่คิดค่าธรรมเนียมการเปลี่ยนบัตรเป็นบัตรชิป คิดค่าธรรมเนียมรายปี 200 บาทต่อปี ธนาคารแห่งประเทศไทย (ไทย) จำกัด (มหาชน) ค่าเปลี่ยนบัตร 100 บาทต่อบัตร และคิดค่าธรรมเนียมรายปี 200 บาท ธนาคารอมสิน กรณีเปลี่ยนบัตรแม่เหล็กเป็นบัตรชิป ไม่คิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า กรณีเปลี่ยนบัตรเมื่อครบกำหนด ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมเปลี่ยนบัตร ส่วนกรณีบัตรยังไม่ครบกำหนด ขอคืนค่าธรรมเนียมบัตรเก่าได้ตามเวลาที่คงเหลือ โดยคิดค่าธรรมเนียมรายปี 200 บาท